

LAGUTSKOTTETS BETÄNKANDE 1/2012 rd

Regeringens proposition till riksdagen om godkännande av det fakultativa protokollet till konventionen om barnets rättigheter om försäljning av barn, barnprostitution och barnpornografi och med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i protokollet som hör till området för lagstiftningen

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 8 februari 2012 Regeringens proposition om godkännande av det fakultativa protokollet till konventionen om barnets rättigheter om försäljning av barn, barnprostitution och barnpornografi och med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i protokollet som hör till området för lagstiftningen (RP 141/2011 rd) till lagutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningssekreterare Mia Spolander, utrikesministeriet
- lagstiftningsråd Janne Kanerva, justitieministeriet
- polisinspektör Heidi Kankainen, inrikesministeriet.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslår regeringen att riksdagen godkänner det i New York i maj 2000 ingångna fakultativa protokollet till konventionen om barnets rättigheter om försäljning av barn, barnprostitution och barnpornografi. Finland undertecknade protokollet i september 2000. Protokollet trädde i kraft internationellt i januari 2002.

Protokollet förpliktar konventionsstaterna att förbjuda försäljning av barn samt utnyttjande av barn för prostitution eller pornografi. I protokollet avses med försäljning av barn varje handling eller transaktion genom vilken ett barn överförs

av en person eller en grupp av personer till annan mot betalning eller någon annan form av ersättning. Med barnprostitution avses användning av ett barn i sexuella handlingar mot betalning eller någon annan form av ersättning. Med barnpornografi avses framställning, av vilket som helst slag, av ett barn som deltar i verkliga eller simulerade sexuella handlingar eller varje framställning av ett barns könsorgan för huvudsakligen sexuella syften.

Protokollet innehåller också bestämmelser om strafflagstiftningens och jurisdiktionens räckvidd, om utlämnandet av brottslingar och

om det mellanstatliga samarbetet. Protokollet innehåller dessutom bestämmelser om beslagtagande och förverkande av föremål som använts för att begå brott eller av vinster som härrör från brott. I protokollet finns också bestämmelser om skydd av barnoffrens rättigheter och intressen under brottmålsrättegångar. Protokollet innehåller inte några bestämmelser om reservationer.

Ur folkrättslig synvinkel är protokollet exceptionellt i det hänseendet att även stater som endast har undertecknat konventionen, men inte har förbundit sig till den, har rätt att förbinda sig till det fakultativa protokollet. Genom denna bestämmelse har man velat möjliggöra att särskilt

Förenta staterna kan bli part i protokollet. Förenta staterna har inte ratificerat den så gott som annars universellt antagna konventionen.

Avsikten är att ratifikationsinstrumentet ska deponeras hos depositarien för protokollet, Förenta nationernas generalsekreterare, så snart riksdagen har godkänt protokollet. För Finlands del träder protokollet i kraft en månad efter det att ratifikationsinstrumentet deponerades.

I propositionen ingår ett lagförslag om sättande i kraft av de bestämmelser i protokollet som hör till området för lagstiftningen. Lagen avses träda i kraft samtidigt med protokollet vid en tidpunkt som fastställs genom förordning.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

I propositionen föreslår regeringen att Finland godkänner det fakultativa protokollet till konventionen om barnets rättigheter om försäljning av barn, barnprostitution och barnpornografi till de delar som protokollet ingår i Finlands behörighet. Lagstiftningen och myndighetspraxis i Finland stämmer i hög grad överens med kraven i protokollet. Så har exempelvis strafflagen (39/1889) de senaste tio åren ändrats för att motsvara kriminaliseringskraven i protokollet. Nu senast antog riksdagen våren 2011 Europarådets konvention om skydd för barn mot sexuell exploatering och sexuella övergrepp (RP 282/2010 rd — LaUB 43/2010 rd). Samtidigt sågs bestämmelserna om bland annat barnpornografi och sexualbrott över.

För att protokollet ska kunna godkännas krävs det att Finland kriminaliserar otillbörligt framkallande av samtycke till adoption. Det kravet uppfylls i reformen av adoptionslagstiftningen (RP 47/2011 rd — LaUB 9/2011 rd) där också 25 kap. i strafflagen kompletteras med en ny 3 b § om olagligt framkallande av samtycke till adoption. Paragrafen träder i kraft den 1 juli 2012. Syftet med propositionen var att revidera adoptionslagstiftningen och att godkänna den europeiska konventionen om adoption. Samtidigt beaktades kravet på kriminalisering av olag-

ligt framkallande av samtycke till adoption. Först när den bestämmelsen träder i kraft uppfyller vår lagstiftning kriminaliseringskraven i det fakultativa protokollet.

Vid utfrågningen av de sakkunniga påpekades det att regeringen inte föreslår någon kriminalisering av försök att inneha barnpornografisk bild enligt artikel 3.2 i protokollet. Lagutskottet påpekar att formuleringen i artikel 3.2 inte förpliktar konventionsstaterna att kriminalisera försök, utan de kan själva avgöra frågan nationellt. Enligt propositionen räcker det med att kriminalisera innehav. Redan tidigare i samband med RP 282/2010 rd kom frågan om kriminalisering av försök till innehav av barnpornografisk bild upp, men ingen kriminalisering föreslogs då heller. Redan det ansågs vara ytterst ovanligt att innehav av ett material är straffbart utan att det samtidigt betraktas som förberedelse till något annat brott. När 17 kap. i strafflagen kom till ansåg också grundlagsutskottet det vara ett undantag att innehav kriminaliseras (GrUU 23/1997 rd). Med hänvisning till det som sägs ovan och med hänsyn till att det högsta straffet enligt 17 kap. 19 § i strafflagen är fängelse i ett år finns det inte tillräckligt tungt vägande skäl för att kriminalisera försök till innehav av barnpornografisk bild.

Den första mars i år träder en ändring av 95 § 1 mom. i grundlagen (1112/2011) i kraft och den förskriver att andra bestämmelser om internationella förpliktelser än de som hör till lagstiftningsområdet sätts i kraft genom förordning. Enligt 80 § i grundlagen är det statsrådet som utfärdar en förordning om det inte särskilt sägs vem som ska utfärda den. Lagutskottet föreslår att myndigandet att utfärda förordning formuleras så i ikraftträdandelagen.

Sammanfattningsvis anser utskottet propositionen nödvändig och lämplig och tillstyrker att riksdagen godkänner det fakultativa protokollet till barnkonventionen till de delar som det ingår i

Finlands behörighet plus propositionen, men med följande kommentarer och ändringsförslag.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner det fakultativa protokollet till konventionen enligt propositionen till de delar som konventionen ingår i Finlands behörighet och

godkänner lagförslaget med ändringar (Utskottets ändringsförslag).

Utskottets ändringsförslag

Lag

om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i det fakultativa protokollet till konventionen om barnets rättigheter om försäljning av barn, barnprostitution och barnpornografi

I enlighet med riksdagens besluts föreskrivs:

1 §
(Som i RP)

2 §
Om ikraftträdandet av denna lag bestäms genom förordning av statsrådet.

LaUB 1/2012 rd — RP 141/2011 rd

Helsingfors den 28 februari 2012

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Anne Holmlund /saml
vordf. Lars Erik Gästgivers /sv
medl. James Hirvisaari /saf
Johanna Jurva /saf
Suna Kymäläinen /sd
Antti Lindtman /sd
Markku Mäntymaa /saml
Aino-Kaisa Pekonen /vänst

Jaana Pelkonen /saml
Arto Pirttilahti /cent
Kristiina Salonen /sd
Jani Toivola /gröna
Kari Tolvanen /saml
Ari Torniainen /cent
Kaj Turunen /saf.

Sekreterare var

utskottsråd Tuula Sivonen.